

ایوبیان در نبرد با صلیبیان

خاندان کرد نژاد که از لحاظ زبان و احساس، عرب به حساب می‌آمدند، در دولت فاطمی به منصب وزارت رسیدند و صلاح‌الدین، فرزند نجم‌الدین، مؤسس دولتی بزرگ به نام ایوبیان در مصر، شام و جزیره فراتیبه شد.

مؤلف طی دو بخش و پانزده فصل، تاریخ ایوبیان را از تأسیس تا پایان آن دولت به شرح زیر، بررسی کرده است:

بخش اول: ایوبیان در عصر صلاح‌الدین:

فصل اول: تأسیس دولت ایوبی؛

فصل دوم: گسترش حکومت ایوبیان به سرزمین‌های شام و جزیره؛

فصل سوم: روابط ایوبیان با دولت‌ها و امارت‌های اسلامی؛

فصل چهارم: روابط ایوبیان و بیزانس؛

فصل پنجم: روابط صلیبی - ایوبی (دوره اول)؛

فصل ششم: روابط ایوبیان و صلیبی‌ها (مرحله دوم)؛

فصل هفتم: روابط ایوبیان و صلیبی‌ها؛

فصل هشتم: روابط ایوبیان و صلیبی‌ها (مرحله دوم)؛

فصل نهم: شخصیت صلاح‌الدین

بخش دوم: ایوبیان در عصر جانشینان

صلاح‌الدین

فصل دهم: عادل و یکپارچگی دوباره دولت ایوبی؛

فصل یازدهم: روابط ایوبیان با زنگیان و سلجوقیان در عهد عادل؛

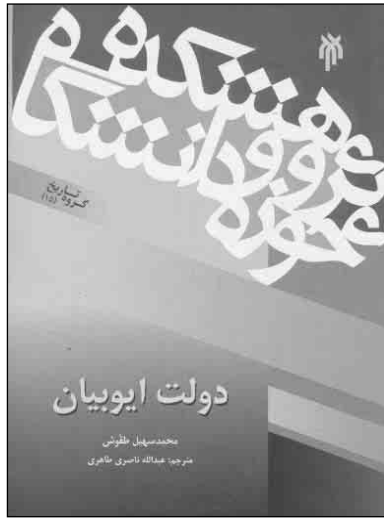
فصل دوازدهم: مناسبات ایوبیان و صلیبی‌ها در روزگار عادل؛

فصل سیزدهم: روابط ایوبی - صلیبی در اواخر عصر عادل و اوایل عصر فرزندش، کامل محمد؛

فصل چهاردهم: ایوبیان در دوره کامل محمد؛

فصل پانزدهم: ایوبیان در زمان نجم‌الدین ایوب.

چنان که از محتوای کتاب برمی‌آید، اثر حاضر علاوه بر گزارش تفصیلی دولت ایوبی از آغاز تا انجام، حاوی اطلاعات مفید و متناهی راجع به جنگ‌های صلیبی، روابط ایوبیان با امارت‌ها و دولت‌های دیگر، همکاری ایوبیان حلب با سلجوقیان روم در مقابله با خوارزمشاهیان، باز پس‌گیری بیت‌المقدس توسط خوارزمشاهیان، هجوم مغول به عراق و شام و چگونگی قدرت‌گیری ممالیک و مطالبی از این دست است.

○ دولت ایوبیان

○ تألیف: محمد سهیل طقوش

○ ترجمه: عبدالله ناصری طاهری

○ ناشر: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، چاپ اول، قم، ۱۳۸۰، ۴۲۸ ص. ۱۲۰۰۰ ریال

کتاب حاضر، پانزدهمین کتاب از سلسله کتاب‌های «دولت‌های مسلمان» است که از سوی پژوهشکده حوزه و دانشگاه انتشار می‌یابد. این اثر، گزارشی است از تاریخ یک دولت مهم و مسلمان که در بیش از سه ربع قرن و آن هم در مهم‌ترین مراحل تاریخ جنگ‌های صلیبی، نقش اساسی در تاریخ اسلام داشته‌اند، مؤلف از استادان تاریخ دانشگاه‌های لبنان است که دو سال پیش به انتشار این اثر مبادرت ورزیده. البته پیش از وی محققان مسلمان و مستشرقان غربی راجع به دولت ایوبیان آثاری منتشر کرده بودند. از جمله: استانی لین پول، هامیلتون گیپ، دیوید جاکسون، محمد مصطفی زیاده، السید الباز العربی، سعید عبدالفتاح، عاشور، زبیده محمد عطا و درید عبدالقادر نوری.

تجزیه امپراتوری سلجوقی که در پی مرگ ملکشاه (۴۸۵ ق) نمود عینی یافت، زمینه سیاسی و نظامی را برای تشکیل دولت‌های کوچک مسلمان به ویژه در منطقه آناتولی و شام فراهم کرد. از جمله این دولت‌ها، اتابکان زنگی بودند که در عراق و شام حکومت کردند. نخستین سال حکومت اتابکان در حلب (۵۷۷ - ۵۴۱ ق) بود که دو برادر به نام‌های اسدالدین شیر کوه و نجم‌الدین ایوب، که در اصل از کردهای رودی آذربایجان ایران بودند (ص ۲۳) به خدمت اتابکان درآمد و بعدها با ضعف دولت فاطمی در مصر و ورود اتابکان حلب در معادلات سیاسی مصر، این

اختصار و با سادگی بیان، مباحث تاریخی و تمدنی این سرزمین سرفراز را در دوره‌ای از حیات دیرپای خویش مطرح سازد، استفاده نمود. امید است که در انجام وظیفه خویش، توفیقی نسبی یافته باشد.»
دکتر فروزانی در پیشگفتار و مدخل کتاب نیز، می‌افزاید:

جایگاه جغرافیایی سرزمین کهنسال ایران بسیار ممتاز است. همچنین گوناگونی خاک، آب و هوای کشور ما در تمام کره زمین کم مانند می‌باشد. ایران با وجود کوه‌ها، رودها، دریا و دریاچه‌ها، جنگل‌ها، دشت‌ها و کویرها نمایشگاهی زیبا از جلوه‌های طبیعت است. در چنین سرزمینی گونه‌های بسیار از گیاهان می‌رویند و جاندارانی گوناگون زیست می‌کنند. همچنین معادن کانی و فرآورده‌های کشاورزی و دامی ایران گوناگونی کم‌نظیری دارند. این ویژگی‌ها از گذشته‌های دور موجب طمع‌ورزی دشمنان و یورش‌های بی در پی اقوام مختلف به این سرزمین بوده است.

اما چگونه این دیار ارجمند و سرفراز در برابر هجوم‌های بی‌امان دشمنان پایدار ماند؟

هر چند ایرانیان در راه پاسداری از قلمرو خویش جان فشانی‌ها کرده‌اند، اما مهم‌ترین راز ماندگاری ایران افسانه‌ای را باید در فرهنگ و تمدن پیشرفته آن جستجو کرد. آری، حتی مهاجمان پیروز در میدان نبرد با ایرانیان، درآوردگاه فرهنگی در برابر این مردم تسلیم شدند. آنان که در برابر آثار فرهنگی و مدنی ایران شگفت‌زده بودند، جز ستایش ایرانیان راهی نداشتند. و بدین گونه بود که بعد از زمانی کوتاه، بیگانگان مهاجم، در فرهنگ و مدنیت ایران محو گشته، ایرانی می‌شدند.

بیشتر یورش‌های بیگانگان به ایران به پشتیبانی نیروی عظیم نظامی بود. آنان هدفی جز تسخیر سرزمین ثروتمند ایران نداشتند، اما در این میان هجوم اعراب مسلمان به ایران، ویژگی متمایز داشت. این مرتبه، قومی به سوی ایران لشکر کشیدند که علاوه بر توان نظامی، اندیشه‌هایی تازه با خود به همراه آورده بودند. اما ایرانیان خردمند با روشن‌بینی و واقعیت‌نگری، احکام و عقاید مترقی اسلامی را با فرهنگ کهن و پربار خویش پیوند زدند. حاصل این پیوند، پدیده‌ای به نام تمدن و فرهنگ ایرانی - اسلامی بود که در تاریخ فرهنگ و تمدن جهانی، جایگاهی بسیار ارجمند دارد.

فهرست مطالب کتاب نیز به شرح زیر است:
پیشگفتار، اوضاع ایران به هنگام ظهور اسلام، اسلام در ایران، ایران در قلمرو امویان، نقش ایرانیان در سقوط خلافت اموی، عباسیان و ایرانیان، قیام فرهنگی ایرانیان (نهضت شعوبیه)، امام رضا(ع) در ایران، خرم دینان و خلافت عباسی، نقش ایرانیان در تمدن اسلامی در قرون اولیه هجری، تلاش ایرانیان برای کسب استقلال، طاهریان، علویان طبرستان، صفاریان، سامانیان، آل زیار، آل بویه، غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان و فهرست منابع.